

**УКРАЇНСЬКА
ФУНДАЦІЯ
ПРАВОВОЇ
ДОПОМОГИ**

2016 – 2017

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ

Зміст

Візитна картка	4
Місія і завдання Фондації.....	5
Забезпечення доступу до своєчасної та якісної безоплатної правової допомоги	6
Захист права на доступ до медичної допомоги.....	7
Формування стандартів якості безоплатної правової допомоги	9
Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей	11
Створення дієвих інструментів захисту прав людини в діяльності Національної поліції України	13
Інформування про права шляхом вручення інформаційних пам'яток	14
Імплементация системи електронного інформування про права шляхом створення електронних точок доступу для відвідувачів райвідділів.....	16
Впровадження системи електронного обліку та відеофіксації (Custody records) в діяльності ізоляторів тимчасового тримання.....	18
Створення дієвих практик захисту прав людини у взаємодії із органами прокуратури	20
Сприяння розвитку провайдерів правової допомоги	23
Сприяння розвитку практично-орієнтованої юридичної освіти	24
Практично-орієнтовані заняття з правознавства - Street Law.....	27
Адвокація права на доступ до безоплатної правової допомоги для її провайдерів.....	28
Посилення правової спроможності громад	29
Дослідження правових потреб в громаді та реагування на виявлені системні проблеми. Співпраця в підготовці програм надання БПД на рівні громади	29
Розвиток інституту громадських радників	31
Фінансовий звіт за 2016 - 2017 роки.....	32
Наші партнери.....	42

Список скорочень

АТО – антитерористична операція

АЮКУ – Асоціація юридичних клінік України

БВПД – безоплатна вторинна правова допомога

БПД – безоплатна правова допомога

ВБО – всеукраїнська благодійна організація

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ГО – громадська організація

ІТТ – ізолятори тимчасового тримання

КЦ – Координаційний центр з надання правової допомоги

Мін'юст – Міністерство юстиції України

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я

МОН – Міністерство освіти і науки України

НААУ – Національна асоціація адвокатів України

НПУ – Національна поліція України

Стандарти – Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі

УЗПЛ – Управління забезпечення прав людини Національної поліції України

Фундація – ВБО «Українська фундація правової допомоги»

Візитна картка

ЗАСНОВНИКИ

Міжнародний фонд «Відродження»
Українська Гельсінська спілка з прав людини
Асоціація правників України

НАГЛЯДОВА РАДА

Джеремі МАКБРАЙД (Великобританія)
Володимир БУТКЕВИЧ (Україна)
Едвард А. РАКЕР (США)
Мішель ЛІРІНГ (Канада)
Карина МОСКАЛЕНКО (Росія)
Заза НАМОРАДЗЕ (Грузія)
Дмитрій ШАБЕЛЬНИКОВ (Росія)

ПРАВЛІННЯ

Роман МАРТИНОВСЬКИЙ – голова Правління
Алла ВАННІКОВА
Тетяна ВАРФОЛОМЕЄВА
Андрій ВИШНЕВСЬКИЙ
Олександр ГАВРИШ
Ігор ГОЛОВАНЬ
Сергій КОННОВ
Володимир САНІН
Володимир ЯВОРСЬКИЙ

КОМАНДА

Микола СІОМА – директор
Катерина ЄРОШЕНКО – координаторка проектів та програм
Олена НЕМЧЕНКО – менеджерка проектів
Шейлат АФОЛАБІ – менеджерка проектів
Валентина БОЛЕНЦЕВА - експертка
Олексій ШЕРСТЮК – бухгалтер

ОФІС

Рибальська, 2
офіс 105
м. Київ,
01011

+38 (044) 280-67-40

info@ulaf.org.ua
ulaf.org.ua
pro-bono.in.ua

Місія і завдання Фундації

Станом на 2015 рік Фундація в повній мірі виконала свою місію як загальна платформа для дослідження, створення та розвитку системи гарантованої державою правової допомоги в Україні. Саме у 2015 р. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» почав виконуватися у повному обсязі: правова допомога за рахунок держави стала надаватися не лише у кримінальних справах як було на початку (2013 р.), а й у цивільних та адміністративних (2015 р.).

З 2011 р. по 2015 р. Фундація відіграла провідну роль у сприянні розвитку системи безоплатної правової допомоги, зокрема, у формуванні суб-систем адвокатів-тренерів, адвокатів-менеджерів з якості, мережі відповідальних за взаємодію з суб'єктами надання первинної правової допомоги (інтеграторів); у формуванні навчального контенту для адвокатів та інформаційних матеріалів для широкого загалу. Фундація разом із іншими партнерськими правозахисними та донорськими організаціями ініціювала створення Відкритої громадської платформи розвитку української системи безоплатної правової допомоги – інструменту, який в подальшому довів свою ефективність у відстоюванні місії та цінностей команди БПД.

2015 р. став визначальним для перегляду місії і завдань Фундації. З огляду на розширення доступу людей до правової допомоги за рахунок держави, Правлінням Фундації було прийнято рішення посилити експертно-аналітичну функцію та припинити виконання ролі провайдера правової допомоги. Новою місією Фундації став розвиток систем, мереж та ініціатив, які працюють задля забезпечення прав людини в Україні.

У 2016-2017 рр. Фундація зосередилася на підтримці таких спільнот та інституцій у системі правосуддя, як мережа юридичних клінік вищих навчальних закладів, органи адвокатського самоврядування, адвокати, які надають правову допомогу *pro bono*, органи прокуратури, Національна поліція, а також мала можливість долучитися до формування спільноти громадських радників (*paralegals*). Крім того, Фундація створила низку власних аналітичних продуктів: посібників для провайдерів правової допомоги та громадських активістів, а також інформаційно-роз'яснювальних матеріалів для конкретних цільових аудиторій щодо дієвих інструментів реалізації їхніх прав.

У своїй діяльності Фундація завжди виходить з інтересів суспільства, наша стратегія на забезпечення дотримання прав людини і рівного доступу правосуддя шляхом підтримки різних провайдерів правової допомоги у 2016-2017 рр. проявила себе успішно.

Забезпечення доступу до своєчасної та якісної безоплатної правової допомоги

Рекомендації Правління щодо діяльності Фундації у 2016-2017рр.:

1. Посилити діяльність Фундації як експертно-аналітичної організації національного масштабу, зокрема з питань розвитку безоплатної правової допомоги, та згорнути діяльність, спрямовану на виконання ролі провайдера правової допомоги.
2. Сфокусувати Фундацію на ролі своєрідного «арбітра» в конфлікті системи БПД та НААУ шляхом створення площадок для посилення спроможності адвокатських спільнот, які підтримують розвиток безоплатної правової допомоги.

На виконання рекомендацій Правління команда Фундації зосередилася на роботі з адвокатами, які беруть активну участь в органах адвокатського самоврядування і, водночас, надають безоплатну правову допомогу за рахунок держави. Ця діяльність у 2016 – 2017 рр. відбувалася за трьома напрямками:

1. захист права на доступ до медичної допомоги;
2. формування стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесах та представництва у кримінальному процесі;
3. захист прав військовослужбовців та членів їх сімей.

Захист права на доступ до медичної допомоги

Права людини у сфері охорони здоров'я є одними з найбільш порушуваних в Україні. Відповідно до практичного досвіду Фондації, існує цілий ряд типових порушень прав людини у сфері охорони здоров'я. Зокрема, це – здирництво з пацієнтів, неякісні правові послуги, незаконний комерційний обіг бюджетних ліків, не звільнення важкохворих осіб від відбування покарання, ненадання вчасної та якісної медичної допомоги затриманим, непрозора робота медико-експертних соціальних комісій, та багато інших порушень.

Починаючи з 2016 р., Фондація співпрацює з органами адвокатського самоврядування з метою спеціалізації адвокатів у медичному праві. Досвід проведення у 2016 р. регіональних навчань для адвокатів продемонстрував надзвичайно низьку обізнаність захисників у питаннях захисту права людини на медичну допомогу і, водночас, продемонстрував попит на ці знання.

До 2017 р. в Україні не існувало жодної професійної правничої спільноти, спеціалізованої у сфері медичного права, та члени якої могли компетентно захищати права людини у сфері охорони здоров'я, зокрема, що особливо важливо, в контексті високої ймовірності ризиків порушення права затриманих і засуджених осіб у сфері охорони здоров'я.

Протягом січня-липня 2017 р. Фондація за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» спільно з Фондацією медичного права та біоетики України, у співпраці з Національною Асоціацією адвокатів України, Офісом Уповноваженого ВРУ з прав людини створила першу в Україні мережеву міжрегіональну спільноту адвокатів-фахівців у сфері медичного права.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ АДВОКАТІВ
ЩОДО ЗАДІЙСНЕННЯ ЗАХИСТУ, ГАРАНТОВАНОГО ДЕРЖАВОЮ

**ДІЇ ЗАХИСНИКА
У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ
ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ
ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ
МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ**

Результати

1. Створено успішну Модель спеціалізації Адвокатури, яка має слугувати інструментом фахового забезпечення права людини в певній галузі.
2. Створено Комітет медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної Асоціації Адвокатів України (далі за текстом – Комітет НААУ).

3. Створено Процедури і правила функціонування спільноти (потребують формалізації – затвердження їх новоствореним Комітетом НААУ), а окрім того, створено процедуру формування спеціалізованої спільноти в адвокатурі.
4. Розроблена навчальна програма та підібрано мультидисциплінарну команду експертів-тренерів.
5. Проведено успішну адвокаційну кампанію щодо публікації про державні закупівлі ліків та безоплатне забезпечення вразливих категорій населення цими препаратами.

Оцінка впливу

Медична спеціалізація адвокатів – це крок до створення тренду, коли за справу береться лише компетентний спеціаліст. Такий новаторський для України підхід ведення юридичних справ сприятиме зменшенню ймовірності виникнення порушень прав людини, прав затриманих і засуджених осіб. Розуміння адвокатами не тільки юридичних засад, а й медичних нюансів, забезпечить більш якісне та справедливе вирішення справи клієнта.

Поява на ринку правових послуг спеціалізованої спільноти адвокатів у медичних питаннях може допомогти розв'язати проблему неналежного рівня правової культури медичних працівників. Відсутність чіткого усвідомлення власних професійних прав та методів їх захисту часто робить медиків уразливими в системі субординаційних відносин з керівництвом закладу свого працевлаштування та беззахисними перед діями медичного закладу, спрямованими на порушення прав пацієнтів.

Інтенсивне, але «половинчасте» впровадження законодавчих новел у сфері охорони здоров'я (загалом) та пенітенціарної медицини зокрема, спричиняють виникнення великої кількості прогалин у сфері охорони здоров'я. У свою чергу це спричиняє ситуацію правового вакууму і в підсумку через відсутність чіткої нормативно-правової бази порушується конкурентний принцип змагального процесу у медичних справах, адже в таких ситуаціях найчастіше спрацьовує примат державних інтересів над правом.

Водночас, ці труднощі мають і зворотний позитивний ефект: перший в Україні пул адвокатів-фахівців у медичному праві є підготовленим до роботи в умовах реформування законодавства і має спроможність усунути наслідки потенційної кризи правозастосування у сфері охорони здоров'я.

Діяльність проводилась у тісній співпраці із Фондацією медичного права та біоетики України, Офісом Уповноваженого Верховної ради України з прав людини за підтримки Програмної ініціативи «Громадське здоров'я» Міжнародного фонду «Відродження».

Формування стандартів якості безоплатної правової допомоги

Завдяки співпраці Фондації з керівництвом Національної асоціації адвокатів України та Координаційного центру з надання правової допомоги Мін'юсту у напрямі спеціалізації Адвокатури у медичному праві, вдалося віднайти порозуміння з низки питань, зокрема, спільного бачення щодо типових проблем забезпечення права людей на безоплатну правову допомогу. А відтак, постало питання щодо формалізації кращих практик надання правової допомоги адвокатами.

Попередня робота по створенню Стандартів була здійснена КЦ БПД у 2016 – 2017 рр., однак, в умовах тривалої відсутності діалогу з НААУ, прийняття документу ускладнювалося.

Лише наприкінці 2017 р. після спільної роботи з Фондацією, між НААУ і КЦ БПД було досягнуто компромісу щодо моделі оцінки якості безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесах та представництва у кримінальному процесі. Це дозволило організувати роботу по формуванню нових Стандартів, які в стислі строки були прийняті Радою адвокатів України (рішення від 23.09.2017 № 219) та затверджені Мін'юстом (наказ від 21.12.2017 № 4125/5).

Результати

1. Налагоджено взаємодію на персональному та інституційному рівні між Національною асоціацією адвокатів України та Координаційним центром з надання правової допомоги Мін'юсту.
2. Спільно з НААУ та КЦ БПД розроблено Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами БВПД.
3. Розроблено та затверджено РАУ та Мін'юстом Стандарти якості надання БВПД у цивільних, адміністративних справах та представництва у кримінальному процесі.
4. Проведено навчання представників комісій з оцінки якості, повноти та своєчасності надання БВПД, створених регіональними радами адвокатів (важливо, що ці адвокати є в реєстрі БВПД і є уповноваженими від НААУ на оцінювання якості).
5. Відпрацьовано модель проведення інструктивних практикумів з адвокатами в регіонах щодо застосування нових Стандартів якості.

Оцінка впливу

Окрім відновлення діалогу в Адвокатурі, ця діяльність створила основу для ширшої роботи по формуванню моделі оцінювання якості БВПД. Нові Стандарти БВПД, створені спільно з НААУ, дають можливість адвокатам долучатися до роботи по удосконаленню способів взаємодії із центрами БВПД, комісіями з якості регіональних рад адвокатів та кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями Адвокатури.

Нове Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами БВПД регламентує роботу по проведенню такої оцінки і знімає усталену напругу, зокрема, щодо питань адвокатської таємниці, підстав оплати за надані послуги. Стандарти дозволяють використовувати єдиний підхід в оцінці якості надання БВПД, визначають перелік документів, які адвокат надає при звітуванні за виконання доручення. Це дозволить, у випадку необхідності, адвокату захистити себе від будь-яких необґрунтованих обвинувачень, а клієнтам отримати якісну правову допомогу.

Одним із обов'язків адвоката, відповідно до Стандартів, є ведення адвокатського дос'є згідно з наведеним орієнтовним переліком. Така вимога сприяє систематизації усіх обставин, що мають значення для справи, та, за необхідності, може стати підставою для оцінювання якості наданої правової допомоги, за умови згоди клієнта. Положення про комісію з якості чітко формулює завдання, порядок роботи комісії та порядок її взаємодії з центрами надання БВПД та адвокатами.

Діяльність в межах цього напрямку здійснювалась у тісній співпраці з КЦ БПД та НААУ за підтримки Програмої ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження».

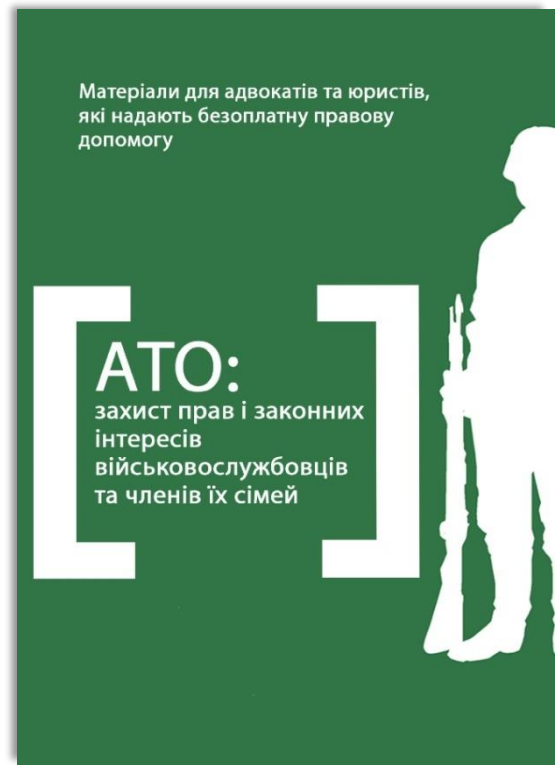
Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей

У 2016 році Фондація узагальнила кращі практики надання правової допомоги військовим АТО, що були отримані у співпраці з партнерськими організаціями: Спілкою ветеранів АТО, Мережею правового розвитку, Юридичною сотнею, Українською Гельсінською спілкою з прав людини, НААУ, центрами БВПД, а також низкою регіональних ГО, з якими Фондація уклала меморандуми про співпрацю. Зокрема, Фондація зосередилася на таких питаннях:

- правові аспекти військового діловодства під час АТО;
- військові злочини;
- оформлення статусу учасника бойових дій;
- укладення та припинення військових контрактів;
- трудові та фінансові права військових;
- медичні права;
- земельні та житлові питання учасників АТО;
- інші соціальні гарантії.

Результати

1. Підготовлено навчальну програму для юристів та адвокатів щодо роз'яснення ключових питань учасникам АТО щодо їх прав та можливостей отримання безоплатної правової допомоги.
2. Проведено тренінг для тренерів з числа адвокатів, які надають БВПД, завдяки чому поширено кращі практики в регіони.
3. Зібрано матеріали від регіональних тренерів з уточненнями конкретних проблем, та на основі цього створено методичний посібник для адвокатів та юристів щодо правового захисту учасників АТО та членів їхніх родин. Ці матеріали накладом у 4000 екземплярів поширено серед центрів БВПД, громадських приймалень партнерських організацій.

Оцінка впливу

Правова допомога учасникам АТО – це внесок до боротьби за справедливість та демократичний розвиток України.

Неодноразово під час тематичних заходів Фундації наскрізно звучало, що державні органи різною мірою забезпечують виконання законодавчих зобов'язань. Перед учасниками АТО, окрім правових питань, у мирному житті постають безліч проблем іншого характеру – психологічних, медичних, соціальних. Спроможна адвокатська спільнота та об'єднана мережа провайдерів правової допомоги, які мають ефективні навички, спеціальні знання, вміють спільно працювати, готувати інформаційні та роз'яснювальні матеріали, є запорукою якісного правового забезпечення учасників АТО та членів їхніх родин.

Контекст надання правової допомоги учасникам АТО змінюється з об'єктивних причин та показників. Кількість сервісних та правозахисних організацій, які займаються підтримкою учасників АТО зростає, змінюється вектор актуальних запитів від учасників АТО. Наприклад, у 2015 р. ще актуальними були питання отримання статусу учасника бойових дій, а вже у 2016 – 2017 рр. нагальними стали питання реалізації пільг, психологічної допомоги та медичної реабілітації бійців. Станом на 2018 рік отримано успішні практики майже по кожному виду питань.

Загальна потреба у кваліфікованій правовій допомозі, створенні уніфікованих підходів, ефективних механізмів переадресації між первинною та вторинною правовою допомогою учасників АТО залишається. Зібрані та опубліковані Фундацією кращі практики для застосування юристами та адвокатами, безумовно, стали корисними для самих військових.

Діяльність в межах цього напрямку здійснювалась у тісній співпраці зі Спілкою ветеранів АТО, Мережею правового розвитку, Юридичною сотнею, УГСПЛ, НААУ, центрами БВПД, а також низкою регіональних ГО за підтримки Програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження».

Створення дієвих інструментів захисту прав людини в діяльності Національної поліції України

Із прийняттям у 2015 р. Верховною Радою України Закону України «Про Національну поліцію» з'явилися нові виклики, пов'язані з дотриманням прав і свобод людини.

За результатами проведених Фондацією опитувань і фокус-груп, більшість респондентів сприймають Національну поліцію як орган, покликаний забезпечувати дотримання прав і свобод людини. В той час, як український та міжнародний досвід (наприклад, практика Європейського суду з прав людини) демонструє протилежні факти: права людини найчастіше порушує саме поліція.

Усвідомлюючи необхідність реформ, керівництво Нацполіції у 2016 р. створює Управління забезпечення прав людини (УЗПЛ) – новий орган в центральному апараті, який покликаний сприяти демократизації та гуманізації стандартів роботи поліції під час виконання покладених на неї завдань. Фондація, як носій позитивного досвіду і кращих практик захисту, акумульованого у співпраці з адвокатами, долучається до аналітичної і практичної підтримки УЗПЛ.

Спільно з УЗПЛ Фондацією в діяльності Нацполіції впроваджуються такі ініціативи:

1. інформування про права шляхом вручення інформаційних пам'яток;
2. імплементація системи електронного інформування про права шляхом створення електронних точок доступу (інформаційних терміналів) для відвідувачів райвідділів;
3. впровадження системи електронного обліку та відеофіксації (Custody records) в діяльності ізоляторів тимчасового тримання (ІТТ) задля посилення гарантій захисту затриманих осіб від неналежного поводження.

Інформування про права шляхом вручення інформаційних пам'яток

Однією із звичних для української правової реальності проблем, яку завдяки реформі Нацполіції з'явився шанс розв'язати, є дієве інформування свідків, потерпілих і затриманих про їхні права безпосередньо самими ж працівниками поліції.

Якщо у 2013 – 2015 рр. спроби Фондації розмістити інформаційні матеріали про права у приміщеннях міліції зіштовхувались із повним несприйняттям очільниками МВС, то з 2016 р. керівництво Нацполіції курує розробку та процес впровадження таких пам'яток.

Зміна практики правозастосування є складною і довготривалою, оскільки на кожному етапі потребує погодження із цілим рядом департаментів та управлінь. Але такий процес варто сприймати не як затягування, а, радше, як вивірення на всіх ланках процедури інформування з метою уникнення різноманітних проблем під час виконання поліцією її обов'язків і завдань.

Мета Фондації – не ускладнити завдання поліцейським, а, навпаки, запропонувати їм зручний інструмент, який буде зрозумілий для людини, з якою вони контактують. Практика правильного інформування повинна бути включена в існуючі алгоритми спілкування поліції з людьми і забезпечена усіма нормативними актами (наказ про впровадження процедури інформування повинен бути юстованим).

Результати

1. Сформовано експертну групу з підготовки змістовного наповнення пам'яток. У групу ввійшли представники Національної поліції України, Офісу Уповноваженого ВРУ з прав людини, представників Адвокатури (у тому числі БВПД), громадських та донорських організацій.
2. Сформовано команду соціологів, яка апробувала пам'ятки на релевантність цільовими аудиторіями в ході фокус-групових дискусій.
3. Створено робочу групу з представників УЗПЛ Нацполіції, адвокатів, Фондації з метою підготовки нормативних документів для поширення поліцейськими пам'яток. Цією ж групою розроблено інструменти моніторингу пілоту поширення пам'яток.
4. За результатами проведеного дослідження щодо цільових груп, Фондацією організовано переклад текстів пам'яток 11 іноземними мовами.

5. Проведено пілотний експеримент, в рамках якого поліцейські Київської та Харківської областей видавали пам'ятки про права затриманим, свідкам та потерпілим під час першого контакту.
6. Моніторинг пілотного експерименту продемонстрував корисність інформування людей про їхні права, на підставі чого керівництво Нацполіції взяло на себе зобов'язання впровадити практику поширення пам'яток по всій території України. Наразі тривають погодження нормативної бази з усіма департаментами Нацполіції.

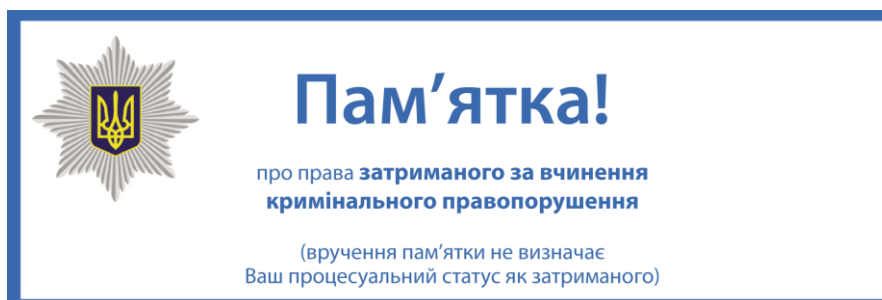
Оцінка впливу

Забезпечення поліцейськими права на інформацію, зокрема, на знання прав, змінює не лише практику правозастосування, а й підвищує довіру людей до правоохоронної системи, наближує нас до розуміння цінностей прав людини.

Працюючи над ідеєю впровадження пам'яток про права в діяльності поліції, Фондації довелося переглянути звичні в громадському секторі підходи до поширення кращих практик, щоб зануритися в бюрократичну систему поліції, яка вимагає погоджень, візувань, переглядів на кожному етапі. Такий складний шлях, в першу чергу, означає неможливість проходження випадкових продуктів і, водночас, життєздатність і корисність успішних ініціатив.

Фондації вдалося згуртувати в органах Нацполіції групу однодумців, які працюють над ідеєю впровадження процедури інформування про права. Ця діяльність, окрім витримки, потребує злагоджених дій та постійного удосконалення, роботи над помилками, перевірки, моніторингу і нормопроєктування.

Фінальні версії текстів пам'яток пройшли декілька етапів редагувань та погоджень усіх відповідальних департаментів та управлінь поліції. Фондація розраховує на підписання відповідного наказу та подальшого його юстування вже у 2018 р.

Діяльність із розробки та поширення пам'яток для свідків, потерпілих та затриманих здійснюється за підтримки Програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» та Відділу правоохоронних питань Посольства США в Україні.

Імплементация системи електронного інформування про права шляхом створення електронних точок доступу для відвідувачів райвідділів

Друковані пам'ятки про права розраховані лише на затриманих, свідків і потерпілих. Цілісна система отримання зворотнього зв'язку поліцією від громадян на даний момент не функціонує, що ускладнює відповідність зусиль поліції потребам і очікуванням людей.

Саме тому Фондація наприкінці 2017 р. розпочала підготовку до пілотування системи інформування про права в діяльності Національної поліції України шляхом запровадження електронних точок доступу для відвідувачів райвідділів.

Завдяки новому сервісу відвідувачі райвідділів зможуть отримувати інформацію щодо статусу їхньої справи/звернення, строків розгляду, годин прийому відповідального за їхню справу/звернення слідчого, зможуть надавати зворотній зв'язок, фіксувати своє перебування на території відділку, а також зможуть отримувати інформацію про права у доступній і зрозумілій формі.

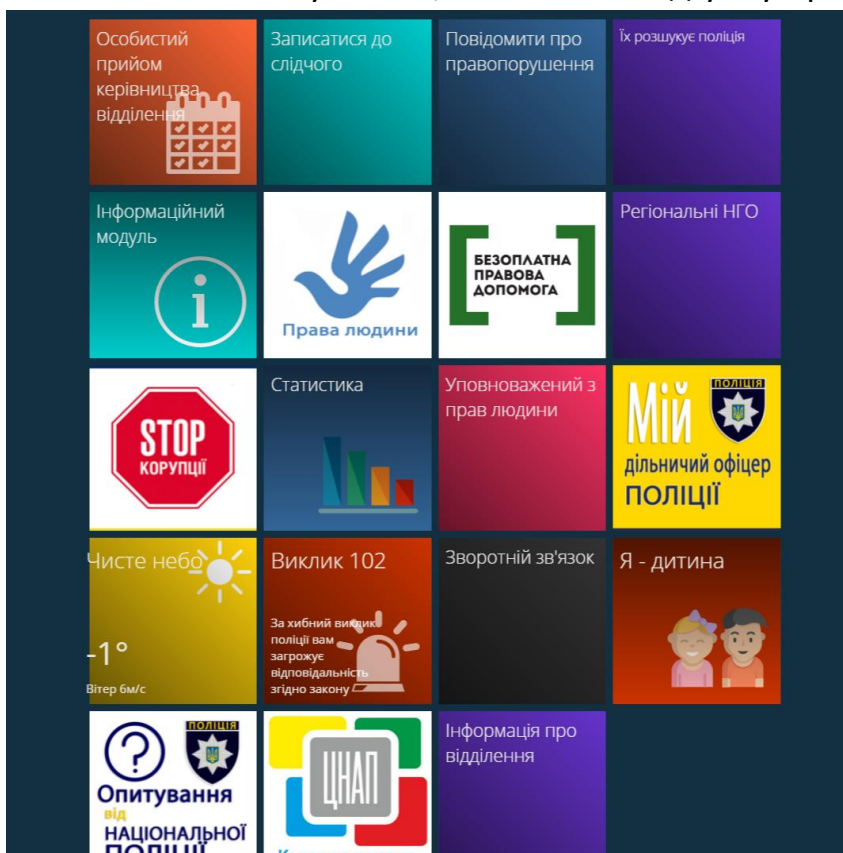
Результати

1. Сформовано експертну групу з підготовки змістовного наповнення електронних терміналів. У групу ввійшли представники Національної поліції України та Фондації.
2. Сформовано команду соціологів, яка узагальнила очікування потенційних цільових аудиторій в ході фокус-групових дискусій.
3. Створено робочу групу з представників УЗПЛ Нацполіції та Фондації з метою підготовки нормативних документів для впровадження пілотного експерименту.
4. Розроблено програмне забезпечення для наповнення кіосків.
5. Виготовлено інформаційні термінали та встановлено на них розроблене програмне забезпечення.

Оцінка впливу

Процес надання інформації та послуг у поліцейському відділку налаштовано таким чином, що частина роботи дійсно може бути автоматизована без втрати якості.

Електронна точка доступу до інформації дає можливість не тільки ознайомитися зі своїми правами, але і скористатися правом (наприклад, для затриманих – повідомити Центр БВПД, для свідків – направити звернення до УЗПЛ або до НПМ Уповноваженого ВР з прав людини; для потерпілих – зв'язатися із сервісними психологічними службами, залишити відгук у формі зворотнього зв'язку; для

заявника – надати інформацію про статус звернення, строки його розгляду, години прийому слідчого та надати можливість записатися на прийом до слідчого, тощо).

Електронний носій дозволить оперативно оновлювати застарілу інформацію, вносити нову, виключить безпосередній контакт з представниками органів правопорядку, що у свою чергу, є одним з інструментів протидії корупції.

Діяльність із встановлення інформаційних терміналів на території відділків поліції здійснюється за підтримки програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» та Відділу з правоохоронних питань Посольства США в Україні.

Впровадження системи електронного обліку та відеофіксації (Custody records) в діяльності ізоляторів тимчасового тримання

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському поводженню (СРТ), зазначає у своїх Стандартах, що основні гарантії прав осіб, які перебувають під вартою в поліції можуть бути посилені (а робота поліцейських полегшена) за умови існування повного дос'є для кожної утримуваної під вартою особи, в якому будуть відображені всі аспекти його/її утримання під вартою.

З метою впровадження міжнародних стандартів у діяльності правоохоронних органів Фондацією у тісній співпраці з Експертним центром з прав людини, Програмною ініціативою «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» та УЗПЛ Нацполіції впроваджується система електронного обліку всіх дій по відношенню до затриманих осіб в ІТТ (Custody records), включаючи ефективну систему відеонагляду.

Результати

1. Розроблено електронну систему Custody records, яка є результатом ретельного аналізу іноземного досвіду функціонування подібної системи у Британії, адаптованого до українських реалій.
2. Розроблено та опробовано навчальну програму для інспекторів з дотримання прав людини в ІТТ, які безпосередньо працюватимуть із системою Custody Records.
3. Відібрано кандидатів на посади інспекторів із дотримання прав людини.
4. Обладнано пілотні ІТТ необхідною апаратурою.
5. Відібрано локації для впровадження системи – ІТТ міст Дніпро, Херсон, Кропивницький та Сарни.
6. Розпочато підготовку моніторингу пілотного експерименту.

Оцінка впливу

Забезпечення захисту затриманих осіб від можливих випадків неналежної поведінки та порушення прав з боку працівників поліції є ознакою існування справедливості та правосуддя, поваги до прав людини в Національній поліції України.

Запровадження системи означає зміну підходу до утримання особи в умовах ізоляції. Встановлення Custody Records в ІТТ передбачає перебудову його приміщень, устаткування необхідною апаратурою, відбір та навчання працівників ІТТ (інспекторів з дотримання прав людини), моніторинг та реагування на порушення прав людини.

Ідеться про те, що відтепер будь-які дії, що порушують права затриманої особи, фіксуються та використовуються для доказу наявності або відсутності правопорушення. Відсутність необхідних доказів можливого порушення прав створювало ситуацію, за якої незахищеними є як затримані особи, так і працівники ІТТ, які можуть бути звинувачені в порушенні прав затриманих.

У довгостроковій перспективі, запровадження системи електронного обліку та, зокрема, системи відеоспостереження у всіх без винятку ізоляторах тимчасового тримання Національної поліції призведе до значного посилення гарантій захисту затриманих осіб від неналежного поводження з боку представників влади.

Ініціатива із впровадження Custody Records реалізовується у співпраці з Експертним центром з прав людини та Програмною ініціативою «Права людини та правосуддя» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Створення дієвих практик захисту прав людини у взаємодії із органами прокуратури

Наприкінці 2017 р. Фондація вперше за свою історію почала роботу з Прокуратурою. Приводом стали нагальні питання незабезпечення права людей на якісну медичну допомогу (чи-то в місцях несвободи, чи-то під час конфліктів в закладах охорони здоров'я, чи-то у відстоюванні гідності загиблих родичів перед представниками влади), що були зібрані адвокатами – учасниками першого спеціалізованого навчального курсу з медичного права.

У грудні 2017 р. спільно з партнерами – Комітетом медичного і фармацевтичного права та біоетики Національної асоціації адвокатів України, Фондацією медичного права та біоетики України за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», організовано тренінг для працівників органів прокуратури з медичного права «Права людини у сфері охорони здоров'я: проблеми правореалізації і правозастосування».

Участь у навчанні взяли представники різних підрозділів ГПУ: Управління нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях та інших заходів примусового характеру у місцях несвободи та Головного слідчого управління.

За результатами проведеного навчання, ГПУ узагальнило проблемні моменти, з якими найчастіше прокурори стикаються в регіонах, з яких основними є:

1. прогалини нормативно-правової регламентації захисту прав в'язнів на охорону здоров'я та їх медичне забезпечення;
2. практика виявлення та розслідування кримінальних правопорушень за ст. 140 КК та інші склади злочинів, вчинених в установах ДКВС; необхідність розробки алгоритму дій (пам'ятки) з цих питань;
3. судова практика щодо звільнення осіб за хворобою, у тому числі «довічників», доповнення переліку хвороб для звільнення з цих підстав;
4. організація паліативної допомоги, лікування інфекційно-хворих в'язнів (туберкульоз, вірусні гепатити, СНІД та ін.), медична допомога людям з інвалідністю;
5. гуманне поводження, лікування наркозалежних в'язнів, законодавчі зміни щодо їх виявлення та примусового медичного обстеження в пенітенціарних установах, порядок вчинення таких дій, нормативно-правова регламентація;
6. проблеми контролю якості медичної допомоги як в закладах МОЗ, так і у відомчих лікарнях ДКВС;
7. шляхи вдосконалення діяльності державних та правоохоронних органів у медичній сфері щодо в'язнів, психічно хворих осіб.

Оцінка впливу

Фундація з моменту свого створення у 2011 р. розвивала систему гарантованого державою правового захисту. За шість років співпраці з адвокатами організацією були зібрані успішні практики надання правової допомоги. Неодноразово Фундація долучала до своїх заходів представників судової гілки влади та Прокуратури. Попри різницю в підходах, усі сторони процесу завжди декларують свою неупередженість та інтерес у забезпеченні правосуддя.

Звернення Фундації до прямої співпраці з Прокуратурою через накопичення досвіду порушень прав людини у сфері медичного права відкрило цікаву обставину щодо відмінності трактування фактів адвокатами і прокурорами. За результатами опитування виявилось, що більшості бракує елементарних знань у спеціальності медичного права, від чого спеціалізовані навчальні курси для підвищення кваліфікації, на зразок запропонованого Фундацією, в сучасній українській правовій реальності є необхідними. Інакше, сама якість процесу опиняється під загрозою.

Під час навчання і в своїх анкетах зворотнього зв'язку прокурори відкрито зазначають потребу в отриманні методичних рекомендацій з алгоритмами розслідувань кримінальних правопорушень у закладах охорони здоров'я та у медичних справах відносно осіб у місцях несвободи. Такі знання годі сподіватися отримати під час одиничних заходів, тут потрібен системний підхід.

За умови створення пулу прокурорів-фахівців в окремій галузі права, із часом можна думати щодо організації спільних навчань адвокатів з прокурорами.

Таким чином, завданням Фондації на наступний період є створення та апробування моделі системного навчання прокурорів щодо забезпечення права на своєчасну та якісну медичну допомогу та пілотування цієї моделі для поширення кращих практик у регіонах.

Діяльність проводилась у тісній співпраці з Фондацією медичного права та біоетики України, Офісом Уповноваженого Верховної ради України з прав людини за підтримки Програмної ініціативи «Громадське здоров'я» Міжнародного фонду «Відродження».

Сприяння розвитку провайдерів правової допомоги

Рекомендації Правління щодо діяльності Фондації у 2016-2017рр.:

1. Спрямувати зусилля організації на подальший розвиток (на рівні спільнот) провайдерів первинної правової допомоги, зокрема таких як юридичні клініки вищих навчальних закладів, адвокатів, які надають правову допомогу pro bono, параюристів та інших з метою їх подальшої інтеграції із системою безоплатної правової допомоги.
2. На виконання рекомендації Правління Фондація зосередилась на підтримці інституційного розвитку мережі юридичних клінік України та їх Асоціації (АЮКУ), розвитку синергічної програми «живого права» (Street Law), поширенні культури Pro Bono в середовищі Адвокатури і юридичних компаній, а також на розвитку спільноти громадських радників (paralegals).

Сприяння розвитку практично-орієнтованої юридичної освіти

Спільнота юридичних клінік довгий час залишається осторонь загальноукраїнських процесів розвитку безоплатної правової допомоги (як державного, так і громадського сервісів).

Самі члени спільноти, які представлені Асоціацією юридичних клінік України (АЮКУ), усвідомлюють потреби в активізації їхньої діяльності як мережі (чимало молоді долучається до ЮК, і навіть очолює їх). Проблемним залишається те, що ректори на місцях не завжди сприяють розвитку належних умов для діяльності юридичних клінік і, відтак, діяльність більшості клінік підтримується виключно на ентузіазмі їх учасників.

Юридичні клініки потребують підтримки, передусім, нормативної. Незважаючи на ухвалення Положення МОН про юридичні клініки (від Наказ МОН від 3.08.2006 №956/12830), низка нормативних актів потребує приведення у відповідність до нього, що разом із різною політикою університетів впливає на відсутність де факто єдиних стандартів та умов діяльності юридичних клінік.

У 2014 р. АЮКУ за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», Фондації та ОБСЄ приймають власні Стандарти, які пропонують юридичним клінікам та університетам кращі практики практично-орієнтованої юридичної освіти.

Впродовж 2016 – 2017 рр. Фондація допомогла налагодити співпрацю між АЮКУ та МОН, що втілюється у проекті нового Типового положення «Про юридичну клініку вищого навчального закладу». Цей документ наприкінці 2017 р. був поданий за підписом Міністра освіти і науки в Мін'юст, але не пройшов юридичний департамент через питання відповідності Закону України «Про вищу освіту».

Фондація продовжує адвокаційну підтримку АЮКУ у питаннях нормативного забезпечення діяльності юридичних клінік і водночас планує підтримати АЮКУ у посиленні її ролі до координації мережі клінік та представлення їх інтересів перед іншими акторами.

Результати

1. Спільно з МОН розроблено пропозиції змін до Типового положення про юридичну клініку.
2. Розроблено та апробовано інструменти моніторингу діяльності юридичної клініки згідно Стандартів АЮКУ.
3. Налагоджено комунікацію з Мін'юстом, яке вбачає у АЮКУ спроможну організацію, здатну підвищити рівень практично-орієнтованої юридичної освіти.
4. Розпочато співпрацю з УЗПЛ Нацполіції щодо впровадження практики проведення уроків Street Law.

Оцінка впливу

Включення АЮКУ до порядку денного до загальноукраїнських процесів розвитку безоплатної правової допомоги є тим завданням, до якого юркліники у 2017 р. підійшли у злагодженій роботі з усіма партнерами. Окрім вже описаних публічних продуктів цієї роботи, яскравим фактом успішної діяльності стало створення нових юрклінік та прийняття 16-ти нових членів до АЮКУ.

Розуміючи внутрішні і зовнішні ризики не прийняття нового Типового положення МОН про юридичну клініку, Фондація приділила окрему увагу внутрішньому документу АЮКУ, який встановлює правила роботи та інституційно підтримує мережу клінік: дає рекомендації щодо операційної діяльності кожної окремої клініки – Стандартів АЮКУ.

У травні 2017 були створені інструменти моніторингу відповідності юридичної клініки Стандартам АЮКУ. Оскільки питання моніторингу та оцінки є сенситивними для багатьох керівників, а у випадку юрклінік, вони стосуються також і діяльності університетів (а тому моніторинг юрклініки викликає інтерес керівництва університету), АЮКУ та Фондацією було прийнято рішення провести пілотний моніторинг ефективності самих інструментів моніторингу. На прикладі юридичної клініки «Ad Astra» Луцького національного університету було апробовано застосування інструментів моніторингу та принагідно надано рекомендації керівництву університету щодо забезпечення якості практично-орієнтованого навчального процесу в юридичній клініці. Ця діяльність створила основу для популяризації АЮКУ серед університетів, оскільки Асоціація опікується діяльністю кожного свого члена, а також пілотний моніторинг продемонстрував самим юрклінікам простір для самовдосконалення своїми силами без залучення додаткових ресурсів.

Таким чином, станом на 2018 рік створена база для проведення моніторингу відповідності юрклінік Стандартам АЮКУ та надання рекомендацій університетам щодо підтримки своїх юрклінік як успішних інструментів практично-орієнтованої підготовки юристів.

Діяльність в межах цього напрямку здійснюється у тісній співпраці із Асоціацією юридичних клінік України за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Практично-орієнтовані заняття з правознавства - Street Law

«Вуличне» право, або Street Law, – форма навчання школярів щодо використання своїх знань із правознавства на практиці. Ідея запровадження такого формату виникла з розуміння, що шкільна програма передбачає вивчення сухої теорії права, водночас, підлітки часто можуть стикатися з ситуаціями, коли вони мають знати й використовувати свої права.

У форматі Street Law школярі аналізують життєві ситуації з тим, щоб визначати, чиї дії в даному випадку були неправомірними, яким чином вирішувати ситуацію у правовий спосіб. До розгляду беруть різні ситуації, наприклад, затримання на вулиці за скоєння адміністративного правопорушення, відмова магазину прийняти неякісний товар, інсценізація судового процесу, як протидіяти дискримінації, що потрібно знати, якщо запрошують до поліції у якості свідка. Зазвичай, на початку заняття подається теорія, потім – практика в форматі рольової гри.

Ініціативу Фондації щодо проведення занять з вуличного права підтримали Управління забезпечення прав людини Національної поліції (УЗПЛ) та Асоціація юридичних клінік.

Результати

Проведена серія уроків Street Law в Києві за участі студентів юридичних клінік Національної академії внутрішніх справ та представників Управління забезпечення прав людини.

Оцінка впливу

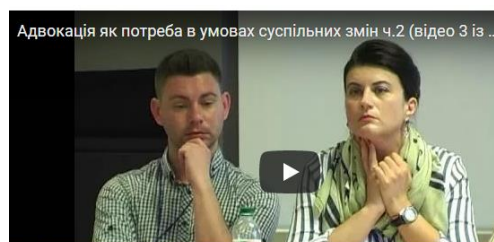
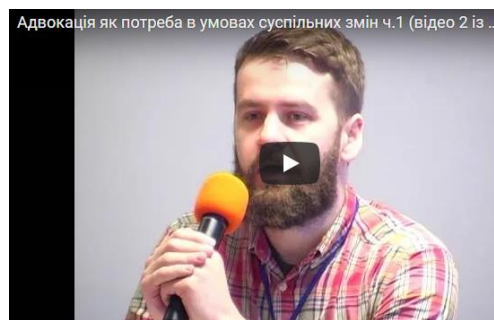
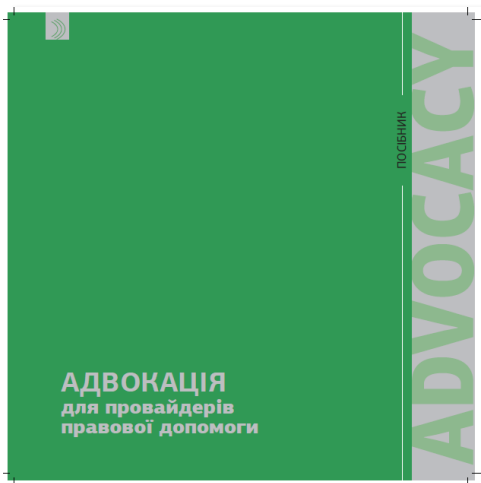
Особливо цікавий такий формат завдяки тому, що до уроків вуличного права, які проводять студенти юридичних клінік, залучені поліцейські, які коментують та пояснюють ситуацію школярам. Відповідно, така співпраця сприяє налагодженню діалогу між громадянами та поліцією в подальшому.

Адвокація права на доступ до безоплатної правової допомоги для її провайдерів

Адвокаційні кампанії спрямовані на зміну існуючої в країні реальності, на системну зміну. Коли йдеться про адвокацію права на доступ до безоплатної правової допомоги, маємо на увазі прогалини в законодавстві щодо надання БПД певним групам у суспільстві. Фондація почала активну діяльність, спрямовану на створення майданчику для обміну досвідом громадських організацій, які надають БПД, у сфері адвокації. Адже саме провайдери БПД через повторювані запити до них в регіонах найкраще можуть ідентифікувати системні проблеми з правом на доступ до БПД, які виникають в громадах. Зокрема, робота над навчальними матеріалами та створення такого онлайн майданчику для мережевої співпраці провайдерів БПД в адвокаційній діяльності була спричинена появою великої кількості нових системних проблем в правовому полі, які були зумовлені динамічними змінами в суспільно-політичному житті країни: поява так званих «сірих зон» (окремі території Донецької та Луганської областей), проблеми, зумовлені бойовими діями на Сході України, поява великої кількості внутрішньо переміщених осіб. Саме через адвокаційні інструменти, вчасно використані провайдерами БПД, що вплинули на прийняття показових судових рішень та усунення системних перешкод у законодавстві, великою мірою ряд проблем були переведені в правову площину.

Результати

1. налагоджено співпрацю між провайдерами правової допомоги та сервісними організаціями в регіонах щодо питань адвокації
2. поширено навчальний курс для провайдерів правової допомоги: відеокурс та практичний посібник

Адвокаційний напрям діяльності здійснюється за підтримки Програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження»

Посилення правової спроможності громад

Дослідження правових потреб в громаді та реагування на виявлені системні проблеми. Співпраця в підготовці програм надання БПД на рівні громади

У тісній співпраці з державною системою надання БПД Фундація була залучена до аналізу розроблених програм надання БПД в регіонах. Громади мають потужний ресурс точкового впливу на вирішення правових проблем - цільові програми надання безоплатної правової допомоги або правової освіти населення (далі – Програми) за актуальними в громаді питаннями. Водночас, за результатами аналізу статистики прийняття програм в регіонах та аналізу якості підготовлених програм, стало зрозуміло декілька моментів:

- презумпція, що провайдери БПД можуть чітко ідентифікувати правові проблеми громади, у великій кількості випадків є хибною;
- ініціативні групи в громадах не знають, як правильно використовувати інструмент програм надання БПД;
- в громадах часто немає співпраці на рівні ключових зацікавлених сторін (громадські та державні провайдери БПД, представники органів місцевого самоврядування).

З метою посилення можливостей громад самостійно реагувати на виявлені правові проблеми Фундація долучилася до ідеї Координаційного центру з надання правової допомоги та Програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» щодо формування практичних вказівок щодо побудов коаліцій в громадах, які готують програми надання БПД.

Результати

1. Підготовлено методичні рекомендації з підготовки програм надання БПД, до якого включено модельну програму.
2. Готується посібник для ініціативних груп в громаді, як проводити дослідження правових потреб в громаді
Після виходу методичних рекомендацій з підготовки програм, які також містили рекомендації щодо налагодження співпраці провайдерів БПД та органів місцевого самоврядування в громадах, якість підготовки програм надання БПД була суттєво посилена. Водночас, триває робота ініціативної групи над поширенням практик дослідження правових потреб в громадах з тим, щоб програми були точково спрямовані на вирішення тих проблем, що є найбільш актуальними для громади з точки зору її жителів.

Дякуємо партнерам з Координаційного центру з надання правової допомоги та Програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» за можливість долучитися до даної ініціативи.

Розвиток інституту громадських радників

Ідея навчання та мережування громадських радників виникла з розуміння обмеженості можливостей доступу до правової допомоги у невеликих та територіально віддалених від обласних центрів громад. Реалізацію цієї ідеї ініціювали представники Програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» у співпраці з Мережею правового розвитку, Фондацією та представниками системи безоплатної правової допомоги.

Громадські радники – місцеві активісти в громадах, до яких жителі громади можуть звернутися по допомогу, яким вони довіряють. Тобто всіх цих людей об'єднує те, що вони активно працюють в громаді і прагнуть щось в ній змінити.

З урахуванням того, що найбільша кількість юристів, адвокатів, юридичних ВНЗ частіше за все концентрується у великих містах, діяльність громадських радників має наблизити первинні юридичні послуги до жителів віддалених та невеликих населених пунктів.

Завдання параюриста (громадського радника) – зрозуміти в чому полягає проблема людини, як можна їй допомогти (надати правову, інформаційну або ж соціальну допомогу), та куди направити. Однією з їхніх ключових функцій є брокерство послуг в громаді, тобто радники мають дуже добре орієнтуватися як в спектрі послуг, пропонованих громадою, так і у житті своєї громади – якими є ключові проблеми, які турбують її мешканців.

Робити оцінку впливу даної ініціативи поки рано, адже на даному етапі відбувається лише становлення мережі громадських радників. Але неможливо не відзначити короткострокові досягнення: сформовано та відпілотовано процедури відбору та експериментальну навчальну програму для громадських радників, відповідно, пройшло коло навчання для першої групи (22 особи) та очікується підготовка наступної групи.

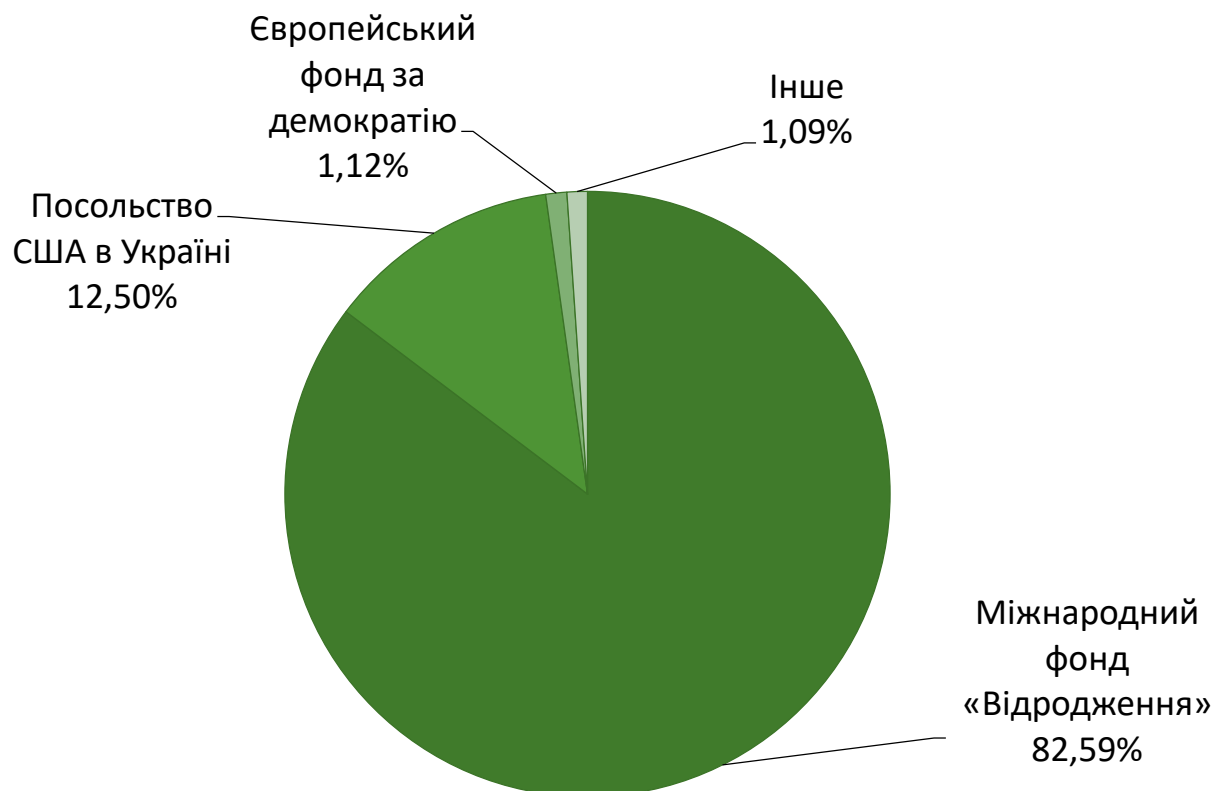
Дякуємо колегам з Програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» за можливість долучитися до даної ініціативи та партнерам з Мережі правового розвитку та Координаційного центру з надання правової допомоги за тісну співпрацю в рамках розвитку інституту громадських радників.

Фінансовий звіт за 2016 - 2017 роки

Надходження за 2016 рік

№	Джерело	Сума, грн
1	Міжнародний фонд «Відродження»	4 312 748,00
2	Посольство США в Україні	631 881,34
3	Європейський фонд за демократію	56 824,34
4	Пасивні доходи	6 457,25
5	Поворотна фінансова допомога	48 500,00
Всього		5 056 410,93

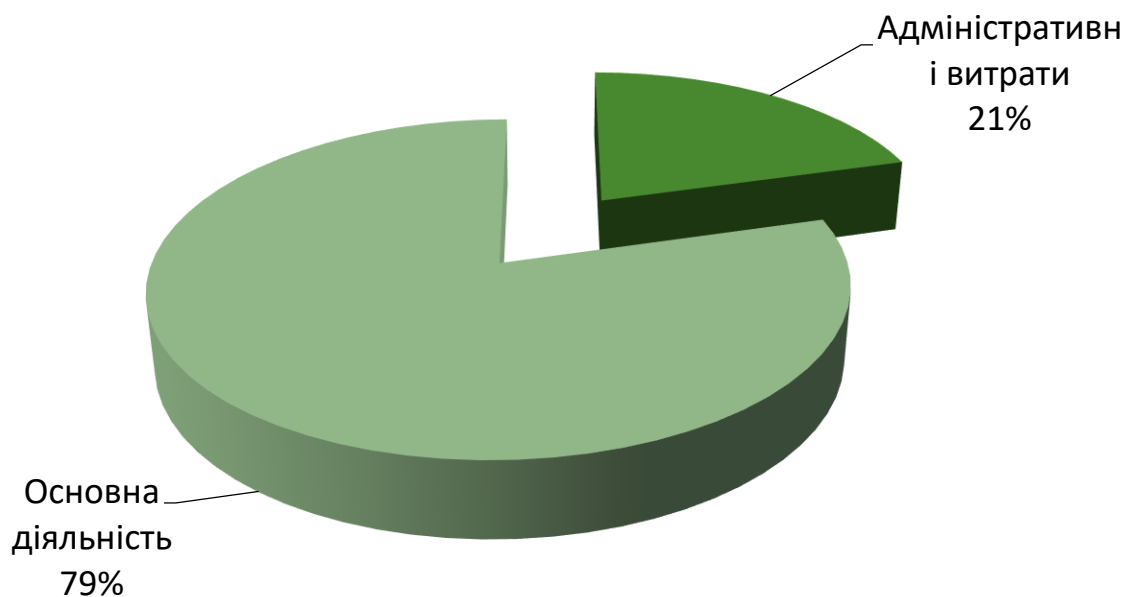
Структура надходжень за 2016 рік

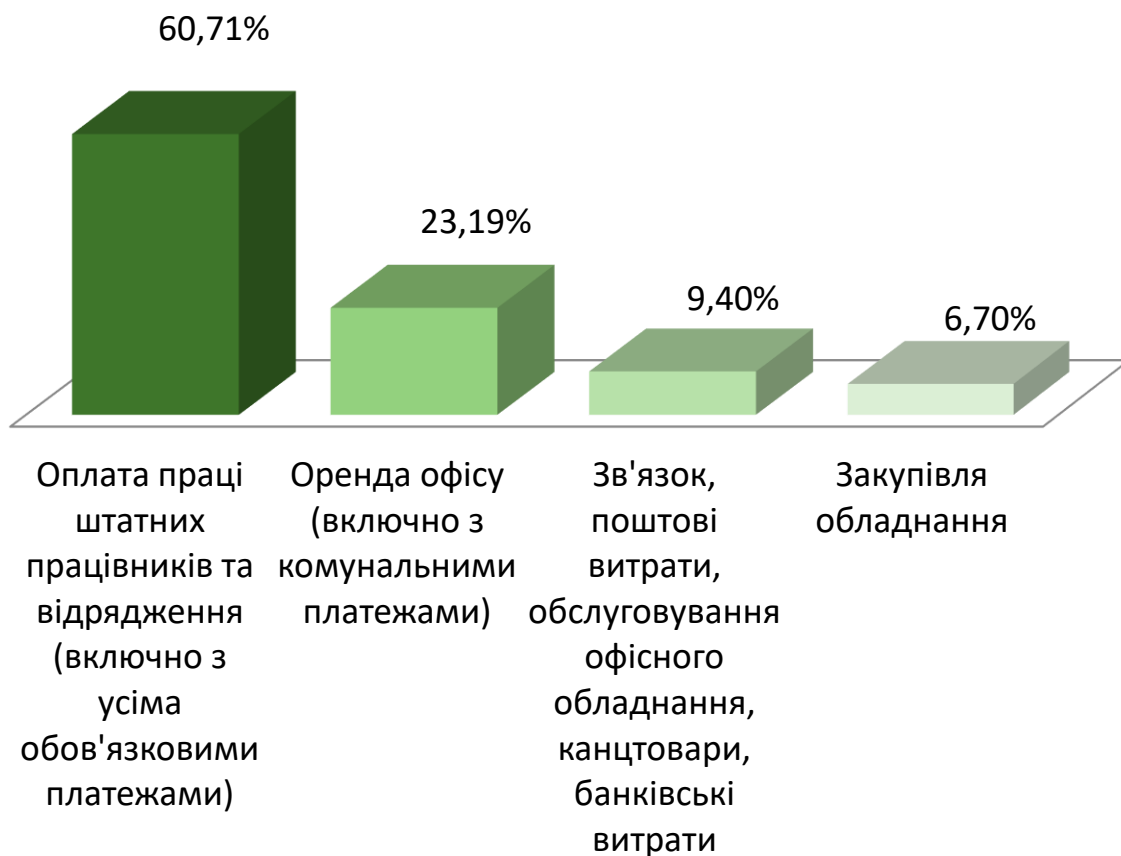
Використання коштів у 2016 році

№	Стаття	Сума
1	Адміністративні витрати	646 136,53
1.1	Оплата праці штатних працівників та відрядження (включно з усіма обов'язковими платежами)	392 266,20
1.2	Оренда офісу (включно з комунальними платежами)	149 839,20
1.3	Зв'язок, поштові витрати, обслуговування офісного обладнання, канцтовари, банківські витрати	60 723,13
1.4	Закупівля обладнання	43 308,00
2	Основна діяльність	2 488 712,82
2.1	Закупівля обладнання та розробка ПЗ для передачі бенефіціарам	45 246,00
2.2	Підготовка і видання публікацій	379 572,98
2.3	Навчальні заходи	754 141,21
2.4	Комунікативні заходи	279 051,65
2.5	Гонорари експертів	975 500,98
2.6	Регрантинг (підтримка інших організацій)	55 200,00
Всього		3 134 849,35

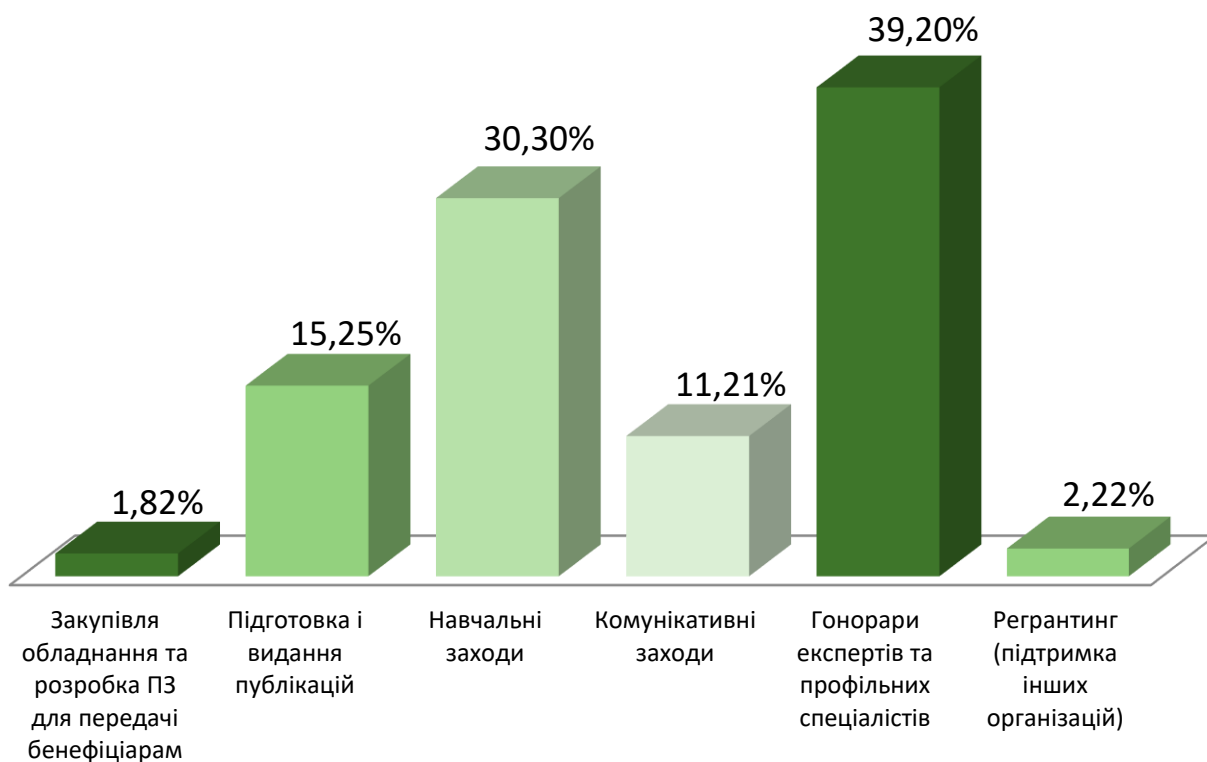
Структура використання коштів у 2016 році

Структура адміністративних витрат за 2016 рік

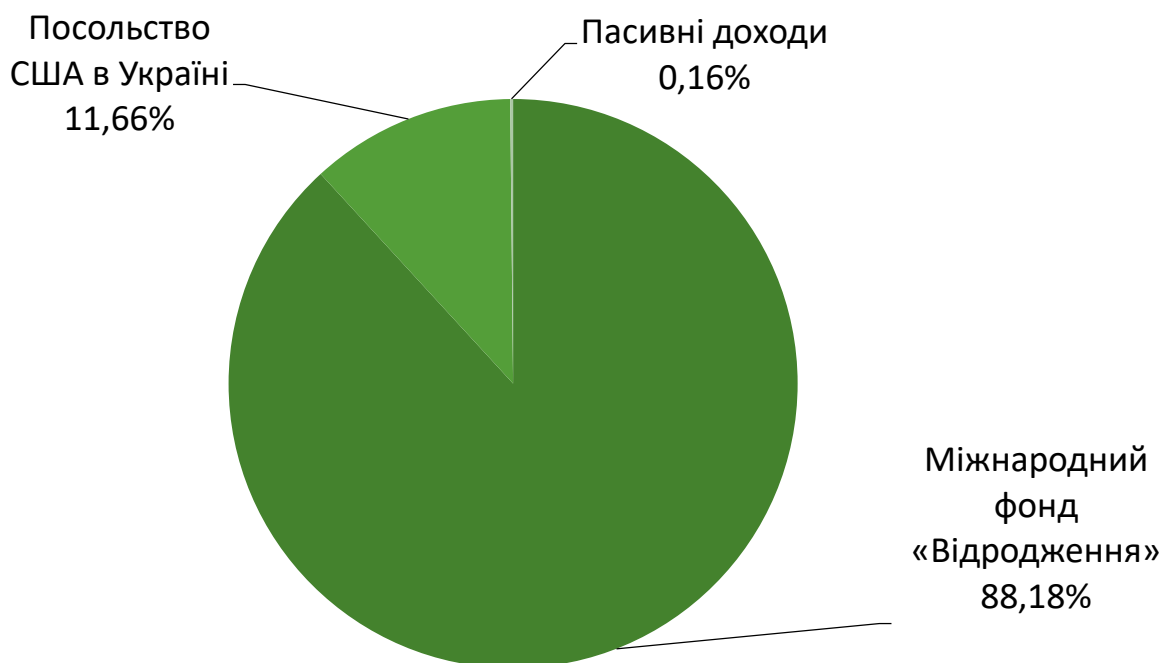
Структура витрат на основну діяльність за 2016 рік

Надходження за 2017 рік

№	Джерело	Сума, грн
1	Міжнародний фонд «Відродження»	3 849 136,00
2	Посольство США в Україні	509 000,00
3	Пасивні доходи	7 098,00
Всього		4 365 234,00

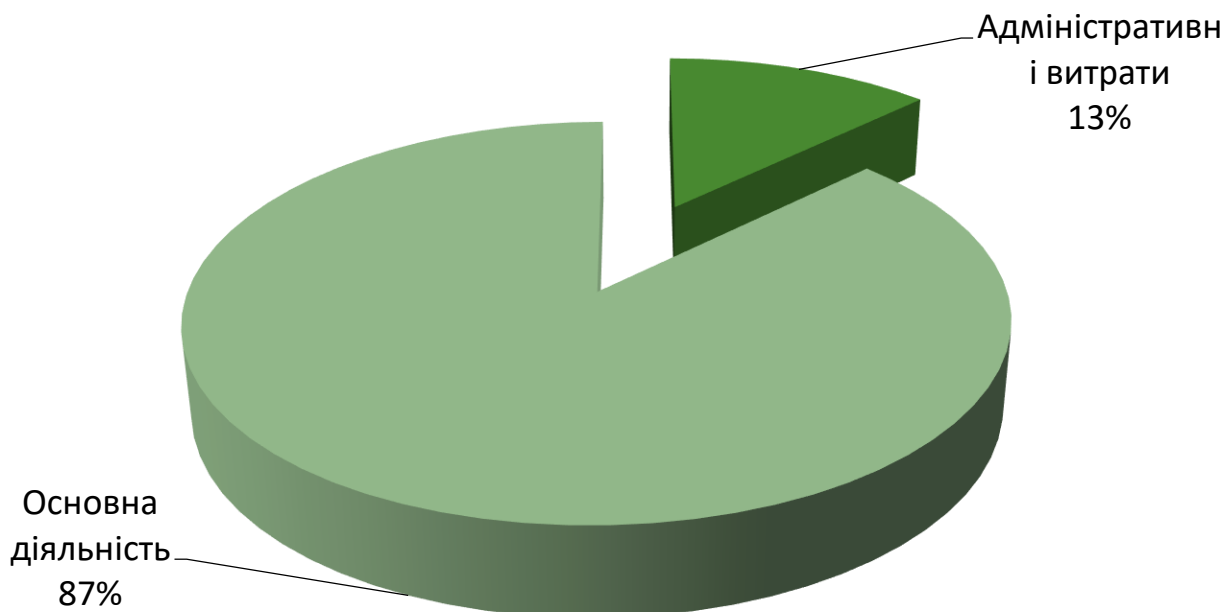
Структура надходжень за 2017 рік

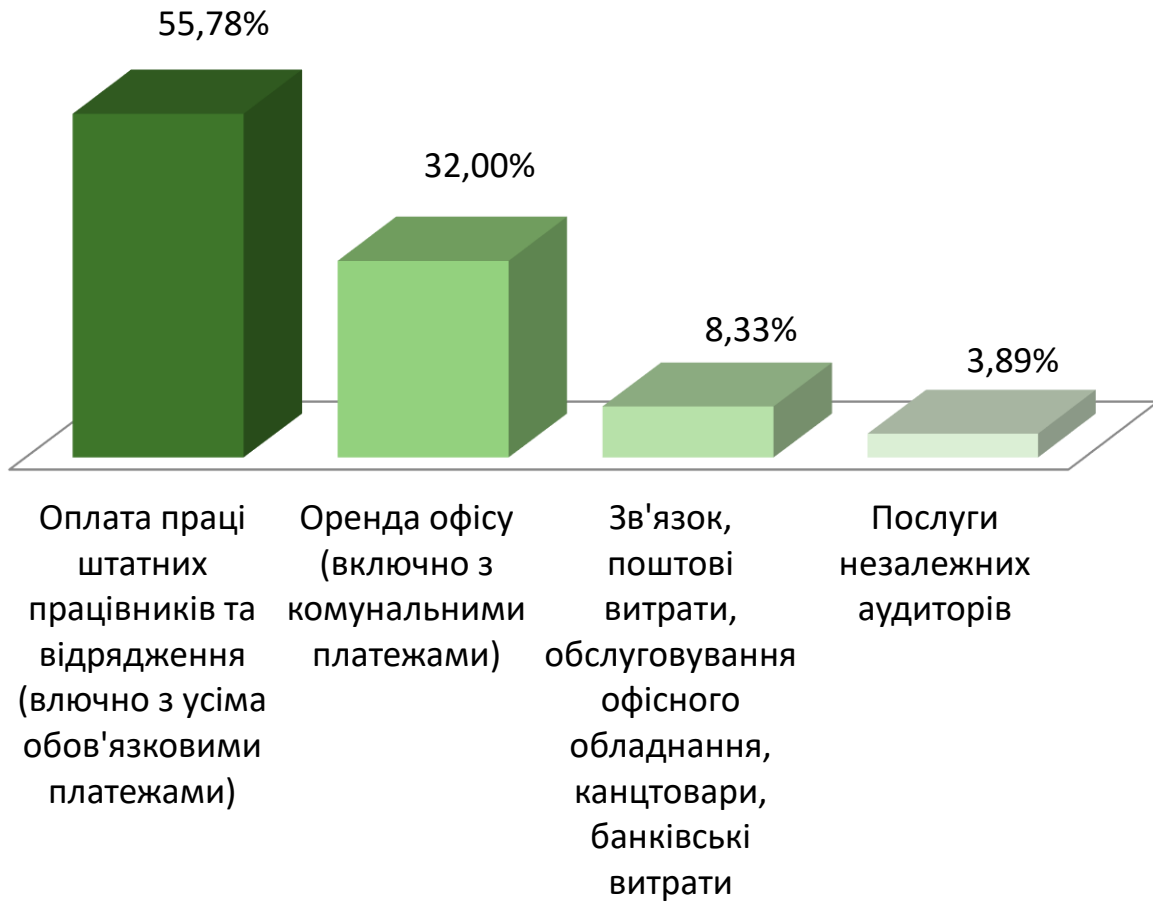
Використання коштів у 2017 році

№	Стаття	Сума
1	Адміністративні витрати	547 945,58
1.1	Оплата праці штатних працівників та відрядження (включно з усіма обов'язковими платежами)	305 643,57
1.2	Оренда офісу (включно з комунальними платежами)	175 334,44
1.3	Зв'язок, поштові витрати, обслуговування офісного обладнання, канцтовари, банківські витрати	45 667,57
1.4	Послуги незалежних аудиторів	21 300,00
2	Основна діяльність	3 738 869,73
2.1	Закупівля обладнання та розробка ПЗ для передачі бенефіціарам	887 931,50
2.2	Підготовка і видання публікацій	654 119,92
2.3	Навчальні заходи	556 206,91
2.4	Комунікативні заходи	518 414,65
2.5	Гонорари експертів та профільних спеціалістів	1 122 196,75
Всього		4 286 815,31

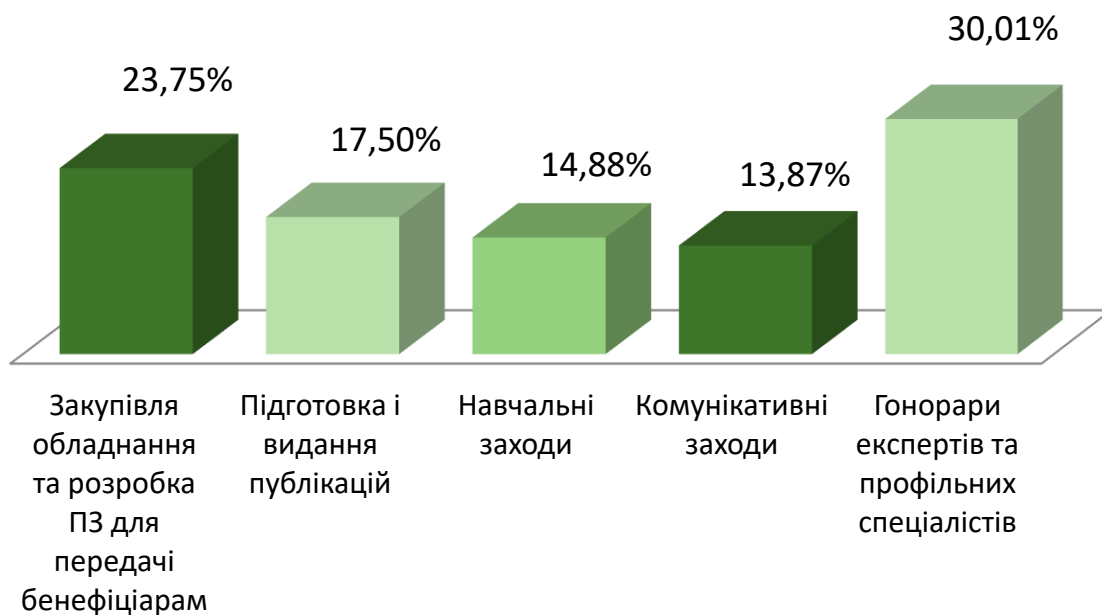
Структура використання коштів у 2017 році

Структура адміністративних витрат за 2017 рік

Структура витрат на основну діяльність за 2017 рік

Звіт незалежного аудитора

ВБО «Українська фундація правової допомоги»
Правлінню та наглядовій раді
Директору
пану Миколі Сіомі

Ми провели аудит фінансових звітів про грошові надходження та витрати ВБО «Українська фундація правової допомоги» за 2016 та 2017 роки (додаються), а також примітки до цих звітів, які містять стислий виклад значущих облікових політик (разом – фінансові звіти). Фінансові звіти були складені управлінським персоналом із використанням основи обліку методом грошових надходжень та витрат, описаної у примітці 2.

Відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання фінансових звітів відповідно до основи обліку методом грошових надходжень та витрат, описаної в примітці 2, включаючи визначення того, чи є ця основа обліку методом грошових надходжень та витрат доречною для цілей складання фінансових звітів за таких обставин, а також за таку систему внутрішнього контролю, яку управлінський персонал визначає потрібною для того, щоб забезпечити складання фінансових звітів, які не містять суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки.

Відповідальність аудитора

Нашою відповідальністю є висловлення думки щодо цих фінансових звітів на основі результатів нашого аудиту. Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, випущених IAASB. Ці стандарти вимагають від нас дотримання відповідних етичних вимог, а також планування й виконання аудиту для отримання достатньої впевненості, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Аудит передбачає виконання процедур для отримання аудиторських доказів щодо сум і розкриттів у фінансових звітах. Вибір процедур залежить від судження аудитора, включаючи оцінку ризиків суттєвих викривлень фінансових звітів внаслідок шахрайства або помилки. Виконуючи оцінку цих ризиків, аудитор розглядає заходи внутрішнього контролю, що стосуються складання та достовірного подання суб'єктом господарювання фінансових звітів, з метою розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю суб'єкта господарювання. Аудит включає також оцінку відповідності використаної облікової політики, прийнятність облікових оцінок (якщо вони мали місце), зроблених управлінським персоналом, та оцінку загального подання фінансових звітів.

Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для нашої думки.

Висловлення думки

На нашу думку, фінансові звіти відображають достовірно, в усіх суттєвих аспектах грошові надходження та витрати ВБО «Українська фундація правової допомоги» за 2016 та 2017 роки, відповідно до основи обліку методом грошових надходжень та витрат, описаної в примітці 2.

Основа бухгалтерського обліку та обмеження щодо розповсюдження

Не модифікуючи нашу думку, ми звертаємо увагу на примітку 2 до фінансових звітів, в якій зазначена основа обліку. Фінансові звіти були складені стосовно грошових надходжень та витрат та не містять інформацію про фінансову позицію Організації, а також про витрати та доходи нараховані за методом нарахувань. Тому ці фінансові звіти можуть бути недоречним для інших цілей.

Директор
О.О. Марінченко
сертифікат аудитора України № 819 від
29.02.1996 р.
30 січня 2018 р.

**Лист керівництву
Про фактичні результати аудиту
фінансових звітів про грошові надходження та витрати
ВБО «Українська фундація правової допомоги»
за 2016 та 2017 роки.**

ВБО «Українська фундація правової допомоги»
Правлінню та наглядовій раді
Директору
пану Миколі Сіомі

Ми провели аудит фінансових звітів про грошові надходження та витрати ВБО «Українська фундація правової допомоги» (далі- Організація) за 2016 та 2017 роки (додаються), а також примітки до цих звітів, які містять стислий виклад значущих облікових політик (разом – фінансові звіти). Фінансові звіти були складені управлінським персоналом із використанням основи обліку методом грошових надходжень та витрат, описаної у примітці 2.

У відповідності зі звичайною практикою й умовами договору, наш лист містить деякі спостереження і рекомендації, щодо стану системи внутрішнього контролю, системи бухгалтерського та податкового обліку Організації, які привернули нашу увагу під час проведення аудиту.

При плануванні та проведенні аудиторської перевірки ми розглядали заходи внутрішнього контролю в області обліку та звітності, що стосуються складання та достовірного подання суб'єктом господарювання фінансових звітів, з метою визначення наших процедур аудиту, що необхідні для формування висновку про фінансові звіти Організації, а також розглядали систему внутрішнього контролю та фінансові процедури Організації в цілому з метою виявлення можливих ризиків.

Ми проаналізували на вибірковій основі існуючу супровідну документацію, пов'язану з надходженнями та витратами, зазначеними у фінансових звітах. Вибірка для перевірки спиралася на проведений нами аналіз ризиків.

За результатами проведеного аудиту ми інформуємо, що

- нами не було встановлено суттєвих недоліків системи внутрішнього контролю та внутрішніх фінансових процедур Організації, які б могли привести до викривлень фінансових звітів. Система внутрішнього контролю Організації є адекватною та відповідає поточним потребам Організації.
- зарплатні кошти задокументовані протягом 2016-2017 років у системний спосіб, ці витрати мають достатню підтверджуючу документацію;
- витрати, відображені у фінансових звітах належним чином підтверджені документально, нами не було встановлено жодного випадку відсутності будь-якої супровідної документації;
- Організація в цілому дотримувалася внутрішніх положень та процедур, у тому числі процедур стосовно проведення закупівель.

Під час проведення аудиту ми проаналізували систему внутрішнього контролю Організації з метою виявлення можливих ризиків та для визначення можливості управління коштами, що надходять від донорів у відповідності до діючого законодавства та вимог угод про надання добровільних пожертв.

Цей лист призначений для інформації та використання керівництвом, а також іншими відповідальними посадовими особами всередині Організації.

Директор

О.О. Марінченко
сертифікат аудитора України № 819 від
29.02.1996 р.
30 січня 2018 р.

Наші партнери

Координаційний центр з надання правової допомоги

Експертний центр з прав людини

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

PRO BONO